

system of political management] in *Suchasna ukrajinsjka polityka: polityky i politologhy pro neji* [Modern Ukrainian policy: politicians and political scientists about it] in *Specvyypusk: Politychnyj menedzhment* [The special issue: Political management], Kyiv, pp. 118-126.

12. *Politychnyj menedzhment: navch. posib.* [Political management: tutorial], (2013) Akademydav, Kyiv.

13. Pushkareva, G. (2002) *Politicheskij menedzhment: ucheb. posob.* [Political management: tutorial], Delo, Moscow.

14. Tulenkov, M. (2009) 'Konceptualizacija ponjatj «menedzhment» i «upravlinnja» v suchasnomu naukovomu dyskursi' [The conceptualisation of «management» and «control» in modern the scientific discourse] in *Politychnyj menedzhment* [Political management], № 3, pp. 101-111.

Щербак В. М., соискатель кафедры политологии, Днепропетровский национальный университет имени Олеса Гончара (Днепропетровск, Украина), E-mail: mich_al@ukr.net

Политический менеджмент: научное понятие и политическая практика.

Аннотация. Анализируются теоретические аспекты употребления в научной литературе термина «политический менеджмент». Рассматриваются виды и формы политического менеджмента, которые могут использоваться в управлении политическим процессом. Предлагается авторское видение сущности политического менеджмента.

Ключевые слова: политический менеджмент, виды политического менеджмента, имджмейкинг, политический брендинг, избирательные технологии, технологи политических союзов, менеджмент политических конфликтов, политическое лоббирование.

Shcherbak V., researcher of the Department of political science, The Oles Honchar Dnipropetrovsk national university (Dnipropetrovsk, Ukraine), E-mail: mich_al@ukr.net

Political management: the scientific concept and political practice.

Abstract. The theoretical aspects of the use in scientific literature of term are analysed «political management». Kinds and forms of political management, which can be used in political process control, are examined. Author vision of essence of political management is offered.

Key words: political management, types of political management, imdzhmeyking, political brending, electoral technologies, technologists of political unions, management of political conflicts, political lobbying.

УДК 327.36(045)

Лисак В. Ф.

доктор історичних наук, професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, Маріупольський державний університет (Маріуполь, Україна), E-mail: fifitau@ukr.net

МИРОТВОРЧИСТЬ В СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Анотація. Розглянуто миротворчі операції як актуальну проблему сучасних міжнародних відносин. Охарактеризовано види і типи міжнародних операцій. Проаналізовано найбільш небезпечні та масштабні конфлікти сучасності, такі як лівійський та сирійський. Узагальнено ефективність та значення діяльності світової спільноти з підтримання миру та безпеки.

Ключові слова: міжнародні відносини, миротворчість, превентивна дипломатія, конфлікт, міжнародні організації, безпека, військова операція, Лівія, Сирія.

Сучасні міжнародні відносини як і все людство в цілому відчувають суттєві зміни, які перш за все пов'язані з глобалізаційними процесами. Вони пронизують життя всієї людської спільноти і зокрема впливають на кожну окрему людину. Виходячи з того, що держави в сучасних умовах взаємопов'язані і будь-яка проблема (соціальна, політична, релігійна, екологічна), що виникла в окремій країні може вплинути на сусідні і навіть на віддалені країни і регіони, сьогодні постало перед людством серйозне завдання – створення дієвого механізму подолання та попере-

дження криз та кризових явищ, які можуть призвести до катастроф.

Одним з механізмів попередження та подолання криз вважають миротворчі операції або миротворчість. Поняття миротворчість доволі нове. Його можна трактувати як творення миру. Для сучасних міжнародних відносин миротворчість знаменує собою операції з підтримання миру та безпеки. Сам термін та перші миротворчі операції були пов'язані з діяльністю Генерального секретаря ООН Дага Хаммаршельда.

Сьогодні під терміном миротворчість розуміють операції з підтримання миру та безпеки, які наприкінці ХХ століття здобули певної активізації і є одною з форм співробітництва країн світу і міжнародних організацій в питаннях миру та безпеки. З огляду на те, що проведення миротворчих місій проходить в тісному співробітництві країн світу, саму миротворчість можна вважати одним з інструментів творення нової системи міжнародних відносин як і нової архітектури безпеки.

З урахуванням того, що в сучасному світі існує безліч довготривалих, виснажливих, нерегульованих конфліктів, які супроводжуються кровопролиттям не тільки військових, а так само і цивільного населення і які безперечно впливають як на міжнародні відносини так і на становище окремих країн та регіонів, актуальним є дослідження значення та дієвості міжнародного співробітництва, а саме миротворчих операцій в питанні подолання криз і катастроф в окремих країнах та регіонах.

Метою даної статті є вивчення миротворчих операцій в сучасних міжнародних відносинах. Автор вважає за доцільне розкрити сутність миротворчості, типи і види миротворчих операцій, розглянути історію їх проведення, проаналізувати сучасні міжнародні миротворчі дії та підвести підсумок їх значення в питанні попередження, подолання, нерозповсюдження конфліктів.

До вивчення проблеми миротворчих операцій в сучасних міжнародних відносинах привернули увагу такі автори як О. Гогош, Л. Голопатюк, А. Каляєв, Г. Перепелиця, С. Лібрук-Ліпкевич, А. Юрковский, Г. Родик, С. Ярош та інші. Можна виокремити, по-перше, проблеми загальнотеоретичного характеру. Такі автори як О. Гогош та Л. Галапатюк звернули увагу на дослідження видів та типів миротворчих операцій [1; 2]. У їхніх роботах детально проаналізовані підходи та принципи проведення сучасних міжнародних операцій з підтримання миру та безпеки, охарактеризована комплексна система миротворчості. Аналіз превентивної дипломатії знайшов місце в роботах Г. Родик [3]. Автор відтворив не тільки інструменти превенції, а так само приділив належну увагу її витокам. Своє значення в дослідженні миротворчості мають роботи А. Юрковського та С. Яроша, в яких проаналізовано міжнародні дії під егідою НАТО в Косово та Лівії [4; 5]. Автори детально розглянули участь країн НАТО в подоланні цих конфліктів. Участь збройних сил України у міжнародних миротворчих операціях розкрили такі автори як А. Каляєв та С. Лібрук-Ліпкевич [6; 7]. Особливості сучасних збройних конфліктів та участь України у міжнародних миротворчих операціях розглянув Г. Луцишин [8]. Попри значення вищезгаданих праць, з урахуванням того, що сьогодні довготривалі, кровопролитні та небезпечні конфлікти охопили країни арабського Середземномор'я і, що саме головне, України, назріла нагальна потреба проаналізувати реальні результати та значення миротворчості в сучасних міжнародних відносинах. Це ще раз доводить актуальність обраної для дослідження проблеми.

Перш за все слід відзначити, що одним з найперших зусиль попередження конфліктів вважається превентивна дипломатія, яка конкретно пов'язана з дипломатичними заходами, які впроваджуються на ранній стадії для попередження виникнення спорів між сторонами, недопущення переростання існуючих спорів в конфлікт і обмеження масштабів конфлікту після його виникнення. Превентивна дипломатія зберігає своє значення і актуальність протягом всього конфлікту. Цей термін вперше запровадив Даг Хаммаршельд понад п'ятдесяти років тому [10]. За цей час в ООН розроблено концепцію превентивної дипломатії. Генеральний секре-

тар ООН Пан Ги Мун в своїй доповіді 26 серпня 2011 року закликав розширити арсенал превентивної дипломатії, вважаючи її більш дієвим заходом в попередженні конфліктів.

Необхідність проведення міжнародних миротворчих операцій (місій), здійснюваних на основі положень Статуту ООН при суворому дотриманні норм міжнародного права, стала очевидною вже незабаром після створення ООН. Згідно VI та VII розділів Статуту ООН, Рада Безпеки несе основну відповідальність за збереження міжнародного миру та безпеки. Коли внутрішньодержавний конфлікт починає процес дестабілізації безпеки в цілому регіоні, настає час для дій регіональної організації зі збереження миру та стабільності згідно Статті 52 Статуту ООН [11].

Залежно від рівня залучення країн до участі у миротворчих операціях, ролі і місця Ради Безпеки ООН щодо керівництва миротворчими підрозділами, миротворчі операції можна поділити на так звані «класичні миротворчі операції» та операції сил швидкого розгортання, які проводяться під керівництвом безпосередньо ООН із залученням багатьох країн, які спроможні за порівняно короткий термін виділити в розпорядження ООН необхідний військовий контингент і потрібні матеріальні ресурси. Для сучасних міжнародних миротворчих операцій характерні також операції, що проводяться під егідою ООН при головній ролі однієї країни із залученням інших. Не зважаючи на деякі розбіжності у визначенні миротворчих операцій, всі вони мають багато спільного та відображають специфіку різноманітних типів миротворчої діяльності. Деякі з них можливо віднести до загальноновизначених [11].

Операції з підтримання миру проводяться на підставі глави VI Статуту ООН з метою забезпечення виконання мирної угоди та спостереження за її виконанням [11]. Вони покликані сприяти локалізації конфліктів, врегулюванню і ліквідації їх наслідків. Операції з сприяння миру здійснюються також відповідно до вимог положень глави VI Статуту ООН. Вирішення конфліктів здійснюється шляхом мирного урегулювання спорів. Метою цих операцій є остаточне врегулювання конфлікту. Слід зазначити, що іноді ці два останні типи операцій відносять до «класичної миротворчості», тобто до операцій, які проведені в суворій відповідності зі Статутом ООН, який передбачає наступні методи розв'язання конфліктів під час виконання цих операцій: переговори, обстеження, посередництво, примирення, арбітраж, судовий розгляд. Операції з встановлення миру (примушення до миру) проводяться на підставі глави VII Статуту ООН, частіше всього задля припинення конфліктів, що відбуваються переважно у вигляді громадянських або міжетнічних війн [11]. Такі дії можуть бути проведені за рішенням Ради Безпеки ООН щодо використання військової сили з метою примушення конфліктуючих сторін до згоди з міжнародними санкціями та резолюціями. Операції з встановлення миру здійснюють, коли конфлікт створює реальну загрозу глобальній чи регіональній безпеці. У цьому випадку Рада Безпеки ООН передбачає наступні заходи для вирішення проблеми: розрив економічних відносин; розрив дипломатичних відносин; загроза застосування військової сили; дії із застосуванням військової сили.

Операції з відбудови миру включають заходи, спрямовані на відновлення життєдіяльності найважливіших елементів інфраструктури та цивільних інститутів країни у постконфліктний період із використанням як військових, так і невійськових засобів. Головна мета цих операцій – запобігання повторення конфлікту. Порівняно новою формою миротворчих операцій є електоральні операції, які можуть бути як самостійними операціями, так і складовою більш масштабних операцій з постконфліктного врегулювання. У деяких джерелах до міжнародних миротворчих операцій віднесені гуманітарні. Ці операції по суті не намагаються досягти розв'язання конфлікту як такого, вони націлені на порятунку життя людей.

Як показує практика міжнародні миротворчі операції – це завжди комплекс дій та заходів. Колективні сили з підтримки миру формуються на коаліційній основі за

участю тих держав, які погодилися брати участь в миротворчих місіях. При цьому кожна із держав, сама визначає форму своєї участі та кількість поданого контингенту, згідно зі своїм національним законодавством.

Перша місія Організації Об'єднаних Націй започаткована у 1948 р. і відтоді було проведено 69 операцій з підтримання миру. Деякі з миротворчих операцій тривають до тепер. Першою миротворчою операцією з підтримання миру стало сприяння укріпленню стабільності на Близькому Сході (травень 1948 року – ОНВУП). Триває до тепер. З січня 1949 р. присутня група військових спостерігачів у Індії та Пакистані, військові сили ООН з підтримки миру присутні з березня 1964 р. і до тепер на Кіпрі, з березня 1974 р. сили ООН за спостереженням за роз'єднанням присутні в ізраїльсько-сірійському регіоні, з березня 1978 р. тимчасові сили ООН присутні в Лівані, з квітня 1991 р. розпочалася місія ООН з проведення референдуму на території Західної Сахари, з червня 1999 р. діє місія ООН з питань тимчасової адміністрації у Косово, з вересня 2003 р. місія ООН в Ліберії, з квітня 2004 р. триває місія у Кот-д'Івуарі, з червня 2004 р. місія ООН із стабілізації діє на Гаїті, з серпня 2006 р. інтегрована місія ООН присутня у Тиморі-Лешті, з липня 2007 р. змішана операція Африканського Союзу – Організації Об'єднаних Націй діє у Дарфурі, з липня 2010 р. місія ООН із стабілізації на території Конго. З червня 2011 року для забезпечення безпеки присутні сили ООН в Абьєї. З липня 2011 року розпочалася місія ООН в Республіці Південний Судан. З квітня 2013 року діє місія з стабілізації в Малі. В квітні 2014 року розпочато багатопрофільну комплексну місію ООН з стабілізації у Центральноафриканській Республіці. Таким чином на сьогоднішній день миротворчі місії ООН присутні у 17 країнах і регіонах світу [12]. Третина операцій з підтримання миру та стабільності в світі на сьогоднішній день не завершена.

Крім того, міжнародні миротворчі операції проходять під егідою таких міжнародних організацій як НАТО та ОБСЄ. Місії ОБСЄ працюють в Албанії, Республіці Боснія і Герцеговина, Грузії, Естонії, Латвії, Македонії, Молдові, Нагірному Карабасі, Таджикистані, Хорватії, СРЮ (Косово). І сьогодні в Україні. Загалом постійні місії ОБСЄ на місцях були задіяні у понад 25 різних операціях [6]. На підтримку діяльності ООН в питаннях миру та безпеки активно діє у зонах конфлікту Північноатлантичний Альянс. Прикладом є участь НАТО у Боснії, Герцеговині, Косово, Македонії, Дарфурі, Іраку і Лівії. Міжнародні сили сприяння безпеці діють в Афганістані.

За останні десятиліття було проведено декілька міжнародних миротворчих операцій з примушення до миру, тобто із застосуванням військових та зброї, в ході яких загинули і постраждали десятки тисяч людей. Досить згадати ситуацію у Косово. Не можна не враховувати, що в ході бомбардувань вбито понад 2000 осіб, понад 6000 осіб тяжко поранені. Багато з них стали інвалідами. 92 відсотки вбитих припадає на цивільне населення. Близько 300 тисяч дітей перенесли серйозні психічні травми і потребували тривалого лікування. Не виключна загибель дітей від підриву на касетних бомбах, розкиданих на території всієї країни, від радіоактивного ураження [4].

Сьогодні увага міжнародних організацій відповідальних за мир і безпеку прикута до Середземноморського регіону, де впродовж останніх років тривають так звані «арабські революції». Країни світу були стурбовані лівійськими подіями. Організація об'єднаних націй, країни Північноатлантичного альянсу, Латинської Америки, Росія та інші висловлювали думки з приводу шляхів подолання кризи в державі. На початку березня 2011 року в НАТО ще не прийняли рішення щодо військової операції в Лівії. Тим не менше зростання напруги дуже турбувало Альянс, який пильно стежив за розвитком подій. В середині самого НАТО тривали серйозні дискусії і були суперечності в питаннях форм військового втручання до Лівії. Більшість континентальних країн Європи висловлювалися проти участі

Альянсу у вирішенні цього конфлікту. Військовий сценарій розглядали США та Великобританія. Жорстку позицію займала Туреччина. Турецький прем'єр Т. Ердоган заявив, що НАТО може розпочати військову інтервенцію тільки у випадку нападу на одну з країн-союзниць. Проти військової операції висловлювалася і Франція, яка побоювалася, що військові дії Альянсу на південному узбережжі Середземного моря викличуть могутню реакцію в арабському світі. Напевно Франція побоювалася антизахідних настроїв і протестів арабів в самій Франції [13].

Рада безпеки ООН наприкінці лютого 2011 року схвалила резолюцію щодо санкцій проти лівійського режиму Муаммара Каддафі (замороження рахунків лівійських урядовців, заборона їх поїздок за кордон, ембарго на поставки зброї). 25 лютого 2011 року Рада з прав людини ООН прийняла резолюцію по Лівії, за якою прийнято рішення створити незалежну міжнародну комісію для розслідування серйозних порушень прав людини в ході військового протистояння лівійського уряду та опозиції [14]. Раніше президент США Барак Обама заявив, що Муаммар Каддафі має піти у відставку з причини застосування зброї проти своїх громадян [15]. Так само Італія не залишилася осторонь лівійських подій, заявивши про свій намір допомогти італійцям, які залишалися в Лівії [16].

Поступово революція у Лівії переросла у громадянську війну. ВПС Лівії нанесли удари по повстанцям на сході країни і прем'єр-міністр Великобританії Девід Кемерон заявив, що уряд разом із союзниками розглядає можливість поставок зброї в східні регіони країни [17]. За такої ситуації США перекинули до лівійського кордону свої війська [18].

На початку березня 2011 року Великобританія і її союзники почали розробляти плани відправки військових літаків до Лівії і озброєння ополченців. Д. Кемерон не виключав можливості спрямування наземних військ до зони конфлікту. Франція так само на той час вже вивчала військові рішення конфлікту [18].

На початку березня 2011 року США і Росія готували ведення близько тисячі військових до Лівії [13]. За результатами зустрічі Муаммара Каддафі і Президента Венесуели, які обговорили можливість вирішення конфлікту за допомогою миротворчої місії, Президент Венесуели Уго Чавес запропонував спрямувати до Лівії комісію міжнародних посередників для стабілізації ситуації [19]. Однак США не підтримали цей план.

Війська лояльні Муаммару Каддафі продовжили 8 березня 2011 року наносити удари по місту Рас-Лануф на сході країни, через яке здійснювався експорт нафти [20]. В цій ситуації серед впливових країн-членів Північноатлантичного альянсу ще не було єдності стосовно шляхів подолання кризи. Міністр внутрішніх справ Італії Роберто Мароні заявив, що втручання в події в Лівії може привести до Третьої світової війни [21]. Тим не менше вже в середині березня 2011 року Північноатлантичний альянс оголосив, що готовий до участі у військово-повітряній компанії проти Лівії. Планувалося наносити авіаційні удари по Лівії літаками ВПС США, Великобританії, Франції та Канади [22]. В цій ситуації уряд Лівії зупинив військові операції. Заява міністра закордонних справ Лівії пролунала відразу після резолюції Ради безпеки ООН про заборону польотів авіації над Лівією [23].

Після екстреного саміту НАТО в Парижі 19 березня 2011 року розпочалася військова операція країн Заходу проти режиму Муаммара Каддафі, до якої залучилися Франція, Великобританія, США, Іспанія, Італія, Катар. Про підтримку участі НАТО в цій операції заявила і Чехія. Росія, Індія і Китай висловили співчуття у зв'язку з початком військової операції в Лівії [24; 25]. Було розпочато бомбардування урядових військ і об'єктів в Лівії. Офіційно війна в Лівії завершилася після вбивства Муаммара Каддафі в жовтні 2011 року [9]. Тим не менше військові зіткнення між різними групами ополченців і воєнізованими угрупованнями тривають в країні до цих пір. В грудні 2014 року ООН заявила, що в Лівії назріває повномасштабна громадянська війна і закликала всі сторони конфлікту працювати в напрямку його

деескалації [26].

Масові антиурядові протести розпочалися з 15 березня 2011 року в Сирії. Громадянський конфлікт і досі не досягнув мирного врегулювання. Міжнародна спільнота розглядає різні варіанти подолання кризи в Сирії. США наполягають на підтримці сирійської опозиції, а Росія в свою чергу закликає приступити до консолідованої роботи з усіма сторонами сирійського конфлікту. З квітня до серпня 2012 року згідно резолюції ООН 2043 від 21 квітня 2012 року в Сирії діяла місія нагляду за припиненням збройного насилля [12]. У зв'язку з інтенсивністю застосування важкого озброєння та озброєного насилля місія припинила свою присутність в країні. 30 червня 2012 року були прийняті положення Женевського комюніке, в якому міністри закордонних справ країн-постійних членів Ради безпеки ООН, домовилися із партнерами із сусідніх із Сирією держав про зусилля щодо створення перехідного сирійського уряду за участю влади і опозиції [27]. В березні 2013 року НАТО заявило, що підготувало план вторгнення в Сирію. 3 лютого 2014 року в Римі відбулася міжнародна гуманітарна конференція щодо подій в Сирії. Основним питанням було порушення сторонами конфлікту принципів міжнародного гуманітарного права. Сьогодні в Сирії триває повномасштабна громадянська війна: масові страти опонентів, братовбивство, різанина за етнічною ознакою. Не дивлячись на різні варіанти, які були запропоновані впливовими міжнародними акторами для вирішення сирійського питання, на думку експертів, Сирія ще далека від стабілізації ситуації.

Війни в Лівії та Сирії викликали хвилю «міграційних цунамій», які зачепили європейські країни Середземномор'я. Нелегальні мігранти спрямовують на південні території країн Європейського Союзу і уряд деяких з них говорить про гуманітарну кризу.

Таким чином, миротворчість в сучасних міжнародних відносинах представляє одну з найактуальніших проблем. Протягом останніх десятиліть було проведено комплексні миротворчі операції, навіть із застосуванням військового компоненту. Миротворчість – це завжди складний процес, який пов'язаний з консультаціями, вивченням конфлікту в країнах, постійним стеженням за розвитком подій і підготовкою прийняття важливого рішення. Застосування сили або примушення до миру абсолютно не гарантує припинення збройного протистояння та загибелі людей. Навпаки, на прикладі Лівії можна бачити, по-перше, що серед країн-членів Північноатлантичного альянсу не було єдності стосовно початку військової операції. По-друге, на території Лівії до тепер триває збройне протистояння. По-третє, наслідком дестабілізації країни стала нелегальна міграція в країни Європейського Союзу і того ж НАТО, що може спровокувати кризу вже в європейських країнах. Наслідком довготривалих конфліктів стала загибель десятків тисяч людей, соціальна, економічна, політична, гуманітарна криза тощо, яка так чи інакше впливає не тільки на країни регіону, а так само і на весь світ з врахуванням сучасних глобалізаційних процесів. З огляду на це, можна стверджувати, що ефективних стандартних рецептів врегулювання збройних конфліктів міжнародна спільнота не виробила й дотепер. На думку експертів причина цього криється у невірному протиріччі між основними принципами міжнародного права – правом націй на самовизначення та правом окремих держав на суверенітет і територіальну недоторканість. Все це доводить суперечливе значення миротворчих операцій в сучасних міжнародних відносинах оскільки з одного боку вони сприяють створенню безпечнішого світу, а з іншого провокують подальші проблеми і конфлікти. Миротворчість все більше набуває популярності і перетворюється на один з актуальних видів міжнародної діяльності у світі. Однак попри всі здобутки після перегляду конфліктів у багатьох виникає думка, що проблем в подоланні наслідків цих конфліктів стало ще більше ніж їх було до міжнародного втручання.

У перспективі заслугоує на увагу дослідження діяльності окремих міжнародних

організацій, таких як НАТО та ОБСЄ у справі підтримання миру та безпеки у світі.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Гогош О. Проблематика сучасної миротворчості [Електронний ресурс] / О. Гогош. – Режим доступу : <http://natoua.org/index.php> (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

2. Голопатюк Л. С. Миротворча діяльність Збройних Сил України у сучасній системі міжнародної безпеки [Електронний ресурс] / Л. С. Голопатюк. – Режим доступу : www.se2.dcaf.ch/serviceengine/Files/DCAF/26007/.../bm_ukrndefence.pdf (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

3. Родик Г. Ю. Механізми дипломатії як фактор несилового управління конфліктами / Г. Ю. Родик // Наукові праці. Політологія. – 2012. – Випуск 192. – Том 204. – С. 127-131.

4. Юрковский А. Правда о НАТО [Електронний ресурс] / А. Юрковский. – Режим доступу : www.otechestvo.org.ua/main/20061/605.htm (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

5. Ярош С. П. Аналіз ведення бойових дій, тактики застосування ЗПН і використання нових інформаційних технологій у ході воєнного конфлікту в Лівії в 2011 році / С. П. Ярош // Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України. – 2011. – № 2(6). – С. 19-25.

6. Каляев А. Збройні сили України у миротворчих операціях ООН і ОБСЄ [Електронний ресурс] / А. Каляев. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nznuoa/ist/2009.../32_Kaljaev.pdf (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

7. Лібрук-Ліпкевич С. Збройні сили ООН з підтримання миру та участь України в проведенні миротворчих операцій [Електронний ресурс] / С. Лібрук-Ліпкевич // Схід. – № 6 (120). – 2012. – С. 117-121.

8. Перепелиця Г. Втрачати парасольку НАТО ніхто не хоче [Електронний ресурс] / Г. Перепелиця. – Режим доступу : <http://eu.prostir.ua/library/243527.html> (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

9. Луцишин Г. Особливості сучасних збройних конфліктів в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / Г. Луцишин / – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21CO (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

10. Организация Объединенных Наций S/2011/552 Совет Безопасности Превентивная дипломатия : достижение результатов Доклад Генерального секретаря [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/482/63/PDF/N1148263.pdf?OpenElement> (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

11. Устав Организации Объединенных Наций [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.un.org/ru/documents/charter (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

12. Хронология операций ООН по поддержанию мира [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.un.org/russian/peace/pko/chronol.htm (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

13. Россия и США вводят в Ливию почти тысячу солдат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.tsn.ua/svit/rossiya-i-ssha-vvodyat-v-liviyu-pochti-tysyachu-soldat.html> (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

14. Ливийским властям ООН предъявит обвинение в преступлениях против человечества [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.tsn.ua/svit/liviyiskim-vlastyam-oon-predyavit-obvinenie-v-prestupleniyah-protiv-chelovechestva.html> (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

15. Совбез ООН принял санкции против режима Каддафи. – Режим доступу : <http://ru.tsn.ua/svit/sovbez-oon-prinyal-sankcii-protiv-rezhima-kaddafi.html> (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

16. Италия вмешалась в гражданскую войну в Ливии. – Режим доступу : <http://ru.tsn.ua/svit/italiya-vmeshalas-v-grazhdanskuyu-voynu-v-livii.html> (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

17. Боевая авиация Ливии разбомбила вооруженные составы повстанцев [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.tsn.ua/svit/boevaya-aviaciya-livii-razbombila-vooruzhennye-sostavy-povstancsev.html> (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

18. США и НАТО договариваются о военной операции в Ливии [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.tsn.ua/svit/ssha-i-nato-dogovarivayutsya-o-voennoy-operacii-v-livii.html> (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

19. США не поддержали план Чавеса по стабилизации ситуации в Ливии [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.tsn.ua/svit/ssha-ne-podderzhali-plan-chavesa-po>

stabilizacii-situacii-v-livii.html (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

20. Войска Каддафи бомбят восток Ливии [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.tsn.ua/svit/voyska-kaddafi-bombyat-vostok-livii.html> (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

21. Италия : военное вмешательство в события в Ливии приведет к Третьей Мировой войне [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.tsn.ua/svit/italiya-voennoe-vmeshatelstvo-v-sobytiya-v-livii-privedet-k-tretej-mirovoy-voyne.html> (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

22. НАТО объявило о готовности бомбить Ливию [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.tsn.ua/svit/nato-obyavilo-o-gotovnosti-bombit-liviyu.html> (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

23. Ливия испугалась НАТО и прекращает войну [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.tsn.ua/svit/liviya-ispugalas-nato-i-prekraschaet-voynu.html> (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

24. Итальянские истребители прибыли для обстрела Ливии [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.tsn.ua/svit/italyanskie-istrebiteli-pribyli-dlya-obstre-la-livii-indiya-sozhaleet-ob-aviaudarah.html> (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

25. Чехия присоединится к силам НАТО в военной операции в Ливии [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.tsn.ua/svit/chehiya-prisoedinit-sya-k-silam-nato-v-voennoy-operacii-v-livii.html> (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

26. У Лівії назриває повномасштабна війна – ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukr.segodnya.ua/world/v-livii-nazrevaet-polnomasshtabnaya-voyna-oon-580981.html> (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

27. Заворушення у країнах Північної Африки та Близького Сходу в 2010-2013 рр. Довідка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://newsradio.com.ua/2013_07_05/Zavorushennja-u-kra-nah-P-vn-chno-Afriki-ta-Blizkogo-Shodu-v-2010-2013-rr-Dov-dka (дата звернення 15.02.2015) – Назва з екрану.

REFERENCES:

1. Ghoghosh, O. *Problematyka suchasnoji myrotvorchosti* [The problems of modern peacemaking], available at: <http://natoua.org/index.php> (Accessed 15 February 2015).

2. Gholopatjuk, L. S. *Myrotvorcha dijalnistj Zbrojnykh Syl Ukrainy u suchasnij systemi mizhnarodnoji bezpeky* [Peacekeeping of the Armed Forces of Ukraine in the modern system of international security], available at: www.se2.dcaf.ch/serviceengine/Files/DCAF/26007/.../bm_ukrndefence.pdf (Accessed 15 February 2015).

3. Rodyk, Gh. Ju. (2012) 'Mekhanizmy dyplomatiji jak faktor nesyl'ovogho upravlinnja konfliktamy' [The mechanisms of diplomacy as a factor in non-forcible conflict management] in *Naukovi praci. Politologija* [The scientific work. Politicalology], Vypusk 192, Tom 204, pp. 127-131.

4. Yurkovskiy, A. *Pravda o NATO* [The truth about the NATO], available at: www.otechestvo.org.ua/main/20061/605.htm (Accessed 15 February 2015).

5. Jarosh, S. P. (2011) 'Analiz vedennja bojovykh dij, taktyky zastosuvannja ZPN i vykorystannja novykh informacijnykh tekhnologij u khodi vojennogho konfliktu v Liviji v 2011 roci' [The analysis of conducting operations, tactics of application means of an air attack and uses of new information technologies during the confrontation in Libya in 2011] in *Nauka i tekhnika Povitrjanykh Syl Zbrojnykh Syl Ukrainy* [Science and technology of the Air Force of Ukraine], № 2(6), pp. 19-25.

6. Kaljajev, A. *Zbrojni syly Ukrainy u myrotvorchykh operacijakh OON i OBSJe* [The Armed Forces of Ukraine in UN peacekeeping operations and OSCE], available at: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nznuoa/ist/2009.../32_Kaljajev.pdf (Accessed 15 February 2015).

7. Libruk-Lipkevych, S. (2012) 'Zbrojni syly OON z pidtrymannja myru ta uchastj Ukrainy v provedenni myrotvorchykh operacij' [The armed UN force support of peace and Ukraine's participation in peacekeeping operations] in *Skhid [East]*, № 6 (120), pp 117-121.

8. Perepelycja, Gh. *Vtrachaty parasoljku NATO nikhto ne khoche* [The umbrella of NATO nobody wants to lose], available at: <http://eu.prostir.ua/library/243527.html> (Accessed 15 February 2015).

9. Lucyshyn, Gh. *Osoblyvosti suchasnykh zbrojnykh konfliktiv v umovakh globalizacii* [The features of the modern armed conflicts in conditions of globalization], available at: http://irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21CO (Accessed 15 February 2015).

10. *Organizatsiya Ob»edinenykh Natsiy S/2011/552 Sovet Bezopasnosti Preventivnaya*

diplomatiya : dostizhenie rezul'tatov Doklad General'nogo sekretarya [The United Nations S / 2011/552 The Security Council preventive diplomacy: the achievement of results Report of the Secretary], available at: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/482/63/PDF/N1148263.pdf?OpenElement> (Accessed 15 February 2015).

11. *Ustav Organizatsii Ob»edinennykh Natsiy [The United Nations Charter]*, available at: www.un.org/ru/documents/charter (Accessed 15 February 2015).

12. *Khronologiya operatsiy OON po podderzhaniyu mira [The operation history of UN peacekeeping]*, available at: www.un.org/russian/peace/pko/chronol.htm (Accessed 15 February 2015).

13. *Rossiia i SShA vvodyat v Liviyu pochti tysyachu soldat [Russia and the United States introduced to Libya almost a thousand soldiers]*, available at: <http://ru.tsn.ua/svit/rossiya-i-ssha-vvodyat-v-liviyu-pochti-tysyachu-soldat.html> (Accessed 15 February 2015).

14. *Liviyskim vlastyam OON pred»yavit obvinenie v prestupleniyakh protiv chelovechestva [The United Nations indicted the Libyan authorities in the crimes against humanity]*, available at: <http://ru.tsn.ua/svit/liviyskim-vlastyam-oon-predyavit-obvinenie-v-prestupleniyah-protiv-chelovechestva.html> (Accessed 15 February 2015).

15. *Sovbez OON prinyal sanktsii protiv rezhima Kaddafi [UN Security Council adopted sanctions against the Gaddafi regime]*, available at: <http://ru.tsn.ua/svit/sovbez-oon-prinyal-sankcii-protiv-rezhima-kaddafi.html> (Accessed 15 February 2015).

16. *Italiya vmeshalas v grazhdanskuyu voynu v Livii [Italy stepping in to the civil war in Libya]*, available at: <http://ru.tsn.ua/svit/italiya-vmeshalas-v-grazhdanskuyu-voynu-v-livii.html> (Accessed 15 February 2015).

17. *Boevaya aviatsiya Livii razbombila vooruzhennye sostavy povstantsev [Combat aviation of the Libyan armed bombed the compositions of rebels]*, available at: <http://ru.tsn.ua/svit/boevaya-aviatsiya-livii-razbombila-vooruzhennye-sostavy-povstancev.html> (Accessed 15 February 2015).

18. *SShA i NATO dogovarivayutsya o voennoy operatsii v Livii [US and NATO shall agree on military operations in Libya]*, available at: <http://ru.tsn.ua/svit/ssha-i-nato-dogovarivayutsya-o-voennoy-operatsii-v-livii.html> (Accessed 15 February 2015).

19. *SShA ne podderzhali plan Chavesa po stabilizatsii situatsii v Livii [The United States did not support Chavez's plan on stabilization of situation in Libya]*, available at: <http://ru.tsn.ua/svit/ssha-ne-podderzhali-plan-chavesa-po-stabilizatsii-situatsii-v-livii.html> (Accessed 15 February 2015).

20. *Voyska Kaddafi bombyat vostok Livii [Gaddafi's troops are bombing the east of Libya]*, available at: <http://ru.tsn.ua/svit/voyska-kaddafi-bombyat-vostok-livii.html> (Accessed 15 February 2015).

21. *Italiya : voennoe vmeshatel'stvo v sobytiya v Livii privedet k Tret'ey Mirovoy voyne [Italy: the military interference in the events in Libya will lead to World War III]*, available at: <http://ru.tsn.ua/svit/italiya-voennoe-vmeshatelstvo-v-sobytiya-v-livii-privedet-k-tretyey-mirovoy-voyne.html> (Accessed 15 February 2015).

22. *NATO ob»yavilo o gotovnosti bombit' Liviyu [NATO announced its readiness to bomb Libya]*, available at: <http://ru.tsn.ua/svit/nato-obyavilo-o-gotovnosti-bombit-liviyu.html> (Accessed 15 February 2015).

23. *Liviya ispugalas NATO i prekraschaet voynu [Libya was frightened of NATO and ceases the war]*, available at: <http://ru.tsn.ua/svit/liviya-ispugalas-nato-i-prekraschaet-voynu.html> (Accessed 15 February 2015).

24. *Ital'yanskie istrebiteli pribyli dlya obstrela Livii [Italian fighter planes arrived for the bombardment of Libya]*, available at: <http://ru.tsn.ua/svit/italyanskie-istrebiteli-pribyli-dlya-obstrela-livii-indiya-sozhaleet-ob-aviaudarah.html> (Accessed 15 February 2015).

25. *Chekhyya prisoedinit'sya k silam NATO v voennoy operatsii v Livii [Czech Republic will join the NATO forces in military operations in Libya]*, available at: <http://ru.tsn.ua/svit/chehiya-prisoedinit'sya-k-silam-nato-v-voennoy-operatsii-v-livii.html> (Accessed 15 February 2015).

26. *U Liviji nazrivaet povnomasshtabna vijna – OON [The full blown war is looming in Libya]*, available at: <http://ukr.segodnya.ua/world/v-livii-nazrevaet-polnomasshtabnaya-voyna-oon-580981.html> (Accessed 15 February 2015).

27. *Zavorushennja u krajinakh Pivnichnoji Afriky ta Blyz'kogho Skhodu v 2010-2013 rr. Dovidka [The unrest in North Africa and the Middle East in the 2010-2013. Enquiry]*, available at: http://newsradio.com.ua/2013_07_05/Zavorushennja-u-kra-nah-P-vn-chno-Afriki-ta-Blyz'kogho-Skhodu-v-2010-2013-rr-Dov-dka (Accessed 15 February 2015).

Лысак В. Ф., доктор исторических наук, профессор кафедры международных отношений и внешней политики, Мариупольский государственный университет (Мариуполь, Украина), E-mail: fiftau@ukr.net

Миротворчество в современных международных отношениях.

Аннотация. Рассмотрены миротворческие операции как актуальная проблема современных международных отношений. Охарактеризованы виды и типы миротворческих операций. Проанализированы наиболее небезопасные и масштабные конфликты современности, такие как ливийский и сирийский. Обобщена эффективность и значение механизмов по поддержанию мира и безопасности.

Ключевые слова: международные отношения, миротворчество, превентивная дипломатия, конфликт, международные организации, безопасность, военная операция, Ливия, Сирия.

Lysak, V. F., doctor of Historical Sciences, professor of the Department of international relations and foreign policy, Mariupol State University (Mariupol, Ukraine), E-mail: fiftau@ukr.net

Peacemaking in modern international relations.

Abstract. The urgent problem of modern international relations – complex peacekeeping collective actions in conflict management and prevention including the proliferation of the conflicts and reduction of their negative impact on the separate countries and regions – are examined. The essence of the types and kinds of peacekeeping operations is examined. Taking into account that in the modern world there are many long-term and unresolved conflicts and of course they affect both international relations and the situation in the separate countries and regions, it is important to examine the value and the effectiveness of peacekeeping operations in modern international relations. The article is aimed to examine the peacekeeping operations in modern international relations. The author considers it appropriate to reveal the essence of peacemaking, types and kinds of peacekeeping operations as well as to examine the history of their conduct and to analyze current international peacekeeping operations to summarize their rating. The essence of classic peacekeeping operations and of the operations conducted under the auspices of international organizations and separate countries is characterized. International relations and peacekeeping activities in overcoming of the most dangerous conflicts in Libya and Syria are under consideration. It is proved that during the recent decades a number of comprehensive peace operations have been conducted, even with the use of the military component. Peacemaking is always a complex process that is associated with the preparation of making an important decision. The use of force or coercion to peace is not a guarantee of freezing of the armed confrontation and human deaths. Vice versa, one can see on the example of Libya that firstly there was no unity according to the beginning of the military operation among the member countries of NATO. Second, there is still an armed confrontation in Libya now continues to armed confrontation. Thirdly, the consequence of the destabilization in the country was an illegal migration to the European Union. The last can affect a crisis in European countries. According to it, one can argue that there are no effective standards worked out by the international community to settle armed conflicts for now. All this proves a controversial importance of peacekeeping operations in modern international relations because on one hand they help to create the safer world, on the other hand they resulted in provoking further problems and conflicts.

Key words: international relations, peacekeeping, preventive diplomacy, conflict, international organizations, security, military operation, Libya, Syria.

УДК 321.7

Краснопольська Т. М.

кандидат політичних наук,

доцент кафедри соціальних теорій

Національного університету «Одеська юридична академія»

(Україна, Одеса), E-mail: tata_kras@ukr.net

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПАРИТЕТНОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ

Анотація. Розглянуто правові основи для становлення моделі паритетної демократії в Україні. Визначено акти, що належать до міжнародного, регіонального (європейського) та національного рівня законодавства, що регламентує основні параметри паритетної